

Asia: VN/11538/2021

## **Sosiaali- ja terveysministeriön asetustunnus terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laaturekistereistä**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Päijät-Hämeen maakunnan liiton ja Päijät-Hämeen kuntien (mukaan lukien Hartolan kunta) yhteisesti valmistelemat keskeiset huomiot valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen toiminnan valmistelun rahoitukseksi vuosina 2021 ja 2022 ja rahoituksen määräytymisperusteista ovat seuraavat:

#### **A) Hyvinvointialueiden valmistelun rahoituksen määräytymisperusteista**

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä pitää perusteltuna sitä, että hyvinvointialueille myönnetään niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämiseksi aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen yleisavustusta, siten että toiminnan rahoitus vuosina 2021 ja 2022 perustuu valtion varoista maksettavaan valtionavustukseen. Yhtymä näkee kuitenkin rahoituksen määräytymisperusteet ongelmallisina ja alueita epätasa-arvoisesti kohtelevina. Avustuksen määräytymisperusteista tasasuuruinen erä sekä asukasmäärään perustuva erä ovat hyväksyttäviä. Määräytymisperuste että: ”kaksi viidesosaa määrärahasta jaetaan hyvinvointialueen alueella voimaantulon voimaantullessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien viranomaisien lukumäärän perusteella” on täysin kestävä peruste huomioiden alueellinen tasa-arvo. Jakoperusteena tämä rankaisee voimakkaasti alueita, joissa kohti sote-uudistuksen tavoitteita on edetty vapaaehtoisten järjestämisvastuiden keskittämisen avulla. Tämä vapaaehtoinen järjestäjien määrän vähentäminen ja sen toteutuksesta aiheutuneet merkittävät integraatiokustannukset on rahoitettu siihen osallistuneiden kuntien keräämillä verovarilla, eikä ole millään tavoilla oikeudenmukaista, että tuloksellisesta kehitystyöstä rankaistane näitä alueita sekä niiden asukkaita ja alueita, jotka eivät ole tehneet tarvittavia rationalisointitoimenpiteitä palkittaisiin valtion taholta tästä.

Esitetyistä rahoitusmalleista Päijät-Hämeen maakuntaliitto ja kunnat kannattavat asetukseen valitun mallin toteuttamista. Kuntaliiton koelaskelmien mukaan valittu malli, jossa viidesosa jakautuisi tasasuuruksena kaikille hyvinvointialueille, kaksi viidesosaa määräytyisi asukasmäärän perusteella ja kaksi viidesosaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien viranomaisten perusteella, turvaa Päijät-Hämeelle suurimman rahoitusosuuden esitetyistä vaihtoehtoista.

#### B) HUS-yhtymän valmistelun rahoituksen määräytymisperusteista

Ei lausuttavaa.

#### C) Muut huomiot

Hyvinvointialueuudistuksen rahoituksessa tulisi tarkemmin huomioida kunnille uudistuksesta aiheutuvat kustannukset. Uudistuksen valmistelusta sekä toiminnan aloittamisesta syntyy kunnille merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia. Näitä ovat esimerkiksi tietojärjestelmä- ja sopimussiirroista syntyvät kustannukset sekä tukipalveluihin ja kiinteistöomaisuuteen liittyvät muutokset. Lisäksi tulee huomioida uudistuksen valmistelusta kunnille aiheutuvien kuntajohdon ja asiantuntijatasen henkilöstön työajan käyttö ja siitä syntyvät kustannukset.

Tukipalveluiden osalta kuntien keskeinen huoli on kunnan tuottamien tukipalveluiden volyymin pieneneminen, mikä johtaa yksikkökustannusten kasvuun. Lakimuutosten jälkeen, kunta ei voi tuottaa tukipalveluita hyvinvointialueelle, ilman tukipalveluiden yhtiöittämistä. Volyymin lasku tarkoittaisi kuntien tukipalveluyhtiön arvon alenemista. Arvon aleneminen kirjataan kuntien tilinpäätöksiin ja heikentävät kuntien tasetta. Kuntien palvelurakenne on luotu tukemaan nykyistä palveluiden tuottamisen rakennetta. Hyvinvointialue uudistuksessa tulee huomioida uudistuksen vaikutukset kuntien palvelurakenteeseen ja uudistuksesta kunnille aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulee kompensoida. Tukipalveluihin liittyvät riskit kohdistuvat erityisesti ravinto- ja puhtaanapidon, taloushallinnon, laitoshuoltopalveluiden ja työterveyshuollon tukipalveluyksiköihin.

Kiinteistöjen omistamisen osalta lakimuutos sisältää kunnille merkittävän riskin lyhyiden vuokrasopimusten muodossa. Vaarana on, että kunnille jää merkittävä kiinteistömassa laissa esitetyn kolmen vuoden vuokrasopimuksen jälkeen, jonka hyödyntäminen muuhun käyttöön on hankalaa ja vaatii mittavaa muutosrakentamista. Lisäksi uudistuksen valmistelussa tulee huolehtia, että kuntien omaisuutta ei siirry hyvinvointialueelle ilman asian mukaista korvausta.

Edellisen sote-uudistuksen valmistelussa eduskunnan sivistysvaliokunta piti erittäin hyvänä ja kannatettavana opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden jäämistä kunnan järjestettäviin

palveluihin. Tämä näkemys on edelleen ajankohtainen. Palveluiden jääminen kuntien järjestettäväksi takaa mahdollisuuden järjestää opiskeluhoollon keskeisen tärkeät palvelut lähellä oppilasta ja koulua mahdollisimman joustavasti ja sujuvasti. Psykologi- ja kuraattoripalvelut tulisi jatkossakin olla kuntien järjestettävä palvelu. Hyvinvointialueuudistuksen rahoitusta tulisi muuttaa siten, että kunnille osoitetaan määrärahat psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämiseen.

Olenius Merja  
Hartolan kunta - Kunnanhallitus